

Ár 2014, föstudaginn 4. apríl, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Haukur Guðmundsson, formaður, Geir Arnar Marelsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Jóhann Tómas Sigurðsson og Oddur Ólason.

Fyrir er tekið **mál nr. 1/2014**:

M
gegn
F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 2. janúar 2014, með kvörtun sóknaraðila, dagsettri 2. janúar 2014. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 6. janúar 2014, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dagsettu 7. febrúar 2014. Var bréfið sent sóknaraðila, með bréfi nefndarinnar, dagsettu 7. febrúar 2014, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust með bréfi, dagsettu 19. febrúar 2014. Var bréfið sent varnaraðila með bréfi nefndarinnar, dagsettu 24. febrúar 2014, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust með bréfi, dagsettu 5. mars 2014.

II.

Málsatvik.

Þann 16. apríl 2003 gaf A, út skuldabréf nr. X, að fjárhæð kr. 3.600.000, til FF. Varnaraðili hefur nú tekið yfir réttindi og skyldur FF skv. skuldabréfinu. Fasteign sóknaraðila, að B, var sett að veði á 4. veðrétti til tryggingar skuldabréfinu.

Þann 2. febrúar 2009 barst sóknaraðila greiðsluáskorun frá varnaraðila vegna skuldabréfs nr. X. Samtals nam fjárhæð kröfunnar kr. 3.225.970.

Fyrir liggja kvittanir fyrir viðskiptum, dags. 5. október 2009, 7. desember 2009 og 18. desember 2009 þar sem sóknaraðili greiðir gjalddaga skuldabréfs nr. X. Þann 5. október 2009 greiddi sóknaraðili kr. 38.919 vegna gjalddaga 1. júlí 2009 og 1. ágúst 2009. Þann 7. desember 2009 greiddi sóknaraðili kr. 45.313 vegna gjalddaga 1. september 2009 og 1. október 2009. Þann 18. desember 2009 greiddi sóknaraðili kr. 40.489 vegna gjalddaga 1. nóvember 2009 og 1. desember 2009.

Sóknaraðili hefur lagt fram yfirlit yfir hreyfingar á reikningum nr. Y og Z sem hann kveður hafa verið greiðslur vegna skuldabréfs nr. X. Útborganir af reikningunum

voru framkvæmdar dags. 14. janúar 2010 kr. 48.315, 25. janúar 2010 kr. 76.972 (tilvísunarnr. Þ, skýring F), 15. febrúar 2010 kr. 48.545, 17. mars 2010 kr. 48.396, 9. apríl 2010 kr. 56.990 (tilvísunarnr. ÞÞ), 12. maí 2010 kr. 57.479 (tilvísunarnr. ÞÞ), 10. júní 2010 kr. 56.585 (tilvísunarnr. ÞÞ), 6. júlí 2010 kr. 56.274 (tilvísunarnr. ÞÞ), 10. ágúst 2010 kr. 56.156 (ÞÞ), 6. september 2010 kr. 55.783 (tilvísunarnr. ÞÞ) og 30. september 2010 kr. 55.523 (tilvísunarnr. ÞÞ). Samtals kveðst sóknaraðili hafa greitt kr. 741.730 vegna skuldabréfs nr. X.

Á árinu 2013 fór sóknaraðili þess á leit við varnaraðila að veðsetning á 4. veðrétti fasteignar sóknaraðila yrði ógilt og veðréttindum varnaraðila aflýst af eigninni sökum þess að varnaraðili hefði ekki fullnægt skyldum sem á honum hvíldu samkvæmt samkomulagi um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga. Krafa sóknaraðila var tekin til skoðunar og úr varð að varnaraðili féllst á að aflýsa veðréttindum sínum sem hvíldu á fasteign sóknaraðila.

Sóknaraðili lagði fram ódagsettan tölvupóst frá starfsmanni varnaraðila þar sem fram kom að bankinn vildi fá formlegt erindi þar sem krafist væri endurgreiðslu á greiddum gjalddögum lánsins sem hann hefði greitt sem eigandi veðsins þar til það var fellt niður. Þá hefur sóknaraðili lagt fram óundirritað skjal með yfirskriftinni „Staðfesting“ þar sem fram kemur að hann hafi komið til varnaraðila og farið fram á endurgreiðslu á kr. 741.730 sem varnaraðili hafi hafnað.

Sóknaraðili skaut málinu til nefndarinnar með kvörtun dagsettri 2. janúar 2014.

III.

Umkvörtunarefni.

Í liðnum kröfur á kvörtunareyðublaði sóknaraðila til nefndarinnar kemur eftirfarandi fram: „*Geri kröfu um greiðslu kr. 741.730 ,sem ég greiddi af ólöglegu ábyrgðarláni hjá F [svo] á árinu 2009 og 2010 auk Seðlabanka vaxta [svo].“*

Sóknaraðili kveður það ekki rétt að hann hafi ekki beint kvörtun sinni til varnaraðila áður en hann hafi lagt inn kvörtun til nefndarinnar. Hann kveðst hafa farið með skjal sem hann hafi kallað staðfestingu til C, fjármálaráðgjafa hjá varnaraðila. C hafi sagst að athuguðu máli ekki geta skrifað undir skjalið. Hún hafi þurft að bera það undir yfirmann sem hafi synjað kröfunni. Þremur til fjórum dögum seinna hafi sóknaraðili hringt í hana og hún hafi sagt málið í athugun. Sama dag hafi komið tölvupóstur frá henni.

Sóknaraðili kveðst hafa farið til C í desemberbyrjun 2013 með útprentun úr heimabanka yfir greiðslur sem hann hafi innt af hendi vegna umþrættis láns. Hafi hann farið fram á greiðslu auk vaxta. Hafi L staðhæft að umræddar greiðslur hefðu farið til varnaraðila. Hafi bankinn synjað um greiðslu kröfunnar og bent á að sóknaraðili yrði að leita annarra leiða. Starfsmaður umboðsmanns skuldara hafi einnig vitað um málið.

Sóknaraðili telur ekki rétt hjá varnaraðila að miða við að fyrningu hafi verið slitið þegar hann hafi lagt inn kvörtun til úrskurðarnefndarinnar 2. janúar 2014. Hafi hann leitað til umboðsmanns skuldara um að kanna gildi ábyrgðar. Hafi fulltrúi hans sent fyrirspurn til varnaraðila þann 3. október 2013 og beri að miða rof fyrningar við þá dagsetningu þar sem þá hafi sóknaraðili fyrst átt rétt til efnda. Greiðslur vegna skuldabréfsins séu því ekki fyrndar eins og bankinn haldi fram. Vísar sóknaraðili til 2. gr. og 5. gr. laga nr. 150/2007 um fyrningu kröfurettinda.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess aðallega að kröfu sóknaraðila verði vísað frá úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki. Til vara krefst varnaraðili þess að kröfu sóknaraðila verði hafnað. Til þrautavara er þess krafist að varnaraðili verði úrskurðaður til að greiða sóknaraðila kr. 617.009.

Til stuðnings aðalkröfu sinni vísar varnaraðili í fyrsta lagi til þess að 5. gr. samþykkt fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki standi í vegi fyrir því að krafa sóknaraðila verði tekin til efnismeðferðar. Samkvæmt hinu tilvitnaða ákvæði sé það skilyrði fyrir meðferð úrskurðarnefndar að fjármálafyrirtæki hafi hafnað kröfu viðskiptamanns eða ekki hafi tekist að leysa mál með sátt innan fjögurra vikna frá því að viðskiptamaður lagði málið fyrir fjármálafyrirtæki. Varnaraðili byggir á að þetta skilyrði sé ekki fyrir hendi enda hafi sóknaraðili ekki gert neina fjárkröfu á hendur varnaraðila og þar af leiðandi ekki veitt honum færi á að taka afstöðu til kröfu hans áður en hann beindi kvörtun til úrskurðarnefndarinnar. Fullyrðingar í kvörtun sóknaraðila um að kvörtun hans hafi verið hafnað af varnaraðila fá ekki stoð í öðrum gögnum málsins en af rökstuðningi sóknaraðila fyrir kvörtuninni virðist þó mega ráða að hann hafi haft slíka kröfu uppi við fulltrúa umboðsmanns skuldara.

Varnaraðili bendir á að í andmælum sínum, dags. 13. febrúar 2014, geri sóknaraðili tilraun til að ráða bót á málatilbúnaði sínum með því að krefja starfsmann útibús um undirritun á skjal til staðfestingar á því að hann hafi í raun gert fjárkröfu á hendur varnaraðila. Svo virðist sem sóknaraðili hafi komið í útibú varnaraðila í desember 2013 og haft uppi óformlegt erindi í formi munnlegrar fyrirspurnar eða kröfu um endurgreiðslu af ofgreiddum ábyrgðarskuldbindingum. Hafi honum verið tjáð, m.v. fyrirliggjandi upplýsingar, að slíkar kröfur væru ekki teknar til greina. Varnaraðili byggir á að skilyrðum 5. gr. samþykkt fyrir úrskurðarnefndina hafi ekki verið fullnægt í þessu tilviki, enda séu uppi í málinu fjölmargar málsástæður sem varnaraðila hafi ekki verið gefinn kostur á að taka afstöðu til í þessari munnlegu fyrirspurn sóknaraðila.

Varnaraðili byggir í öðru lagi á því að málatilbúnaður sóknaraðila sé svo óljós, illa upplýstur og kröfur sóknaraðila svo óskýrar að málið sé ekki tækt til úrskurðar, sbr. e-lið 1. mgr. 6. gr. samþykkt fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki. Bendir varnaraðili á að málatilbúnaður sóknaraðila sé verulega vanreifaður að því er varði kröfur hans og málsástæður. Þannig sé krafa um greiðslu tiltekinna fjárhæðar sem sóknaraðili hafi greitt af „ólöglegu ábyrgðarláni“ hjá varnaraðila á árunum 2009 og 2010 auk „Seðlabanka vaxta“. Í rökstuðningi og málavaxtalýsingu sóknaraðila sé ekki einu orði vikið að því á hvaða grundvelli sóknaraðili telji sig eiga kröfu á hendur varnaraðila né á hverju kröfur hans séu byggðar að öðru leyti. Varnaraðili byggir á að slíkur málatilbúnaður fari gegn e-lið 1. mgr. 6. gr. samþykkt úrskurðarnefndarinnar enda geri það að verkum að varnir varnaraðila verði að taka mið af öllum mögulegum málsástæðum og verði þar af leiðandi óljósari og ómarkvissari.

Varnaraðili byggir einnig á að fjárhæð endurkröfu sóknaraðila sé óljós en í því samhengi leggi sóknaraðili fram afrit ýmissa kvittana frá FF sem og útprentuð yfirlit úr netbanka L. Kvittanir frá FF beri með sér að vera tilkomnar vegna afborgana af skuldabréfi nr. X en hin útprentuðu yfirlit frá L gefi á hinn bóginn ekkert slíkt til kynna og því sé ómögulegt að ráða af þeim hvort hreyfingarnar séu vegna afborgana af skuldabréfinu.

Loks byggir varnaraðili á að vaxtakrafa sóknaraðila sé verulega vanreifuð og uppfylli ekki þær lágmarkskröfur sem gerðar séu til slíkra krafna skv. 11. gr. laga nr. 38/2001 um vexti og verðtryggingu og beri því að vísa henni frá. Vísist í þessu samhengi m.a. til dóms Hæstaréttar í máli nr. 238/2007.

Að öllu ofangreindu virtu telur varnaraðili að vísa beri málinu frá vegna óljóss málatilbúnaðar sóknaraðila. Bendir varnaraðili á að frávísun á þessum grundvelli ætti ekki að valda sóknaraðila sérstökum réttarspjöllum enda gefist honum kostur á að afla frekari upplýsinga og skýra kröfur sínar og málsástæður með nýju málskoti, sbr. 3. málsl. e-liðar 1. mgr. 6. gr. samþykktu fyrir úrskurðarnefndina.

Varakröfu sína byggir varnaraðili á að meginreglur kröfuréttar um fyrirvaralausar greiðslur leiði til þeirrar niðurstöðu að hafna beri kröfu sóknaraðila. Byggir varnaraðili á því að fyrirvaralausar greiðslur sóknaraðila af skuldabréfinu til varnaraðila hafi leitt til þess að varnaraðili hafi reiknað með og gengið út frá að greiðslan hafi verið endanleg og hagað sínum athöfnum í samræmi við það. Telur varnaraðili það leiða til þeirrar niðurstöðu að endurkröfuréttur sóknaraðila sé ekki fyrir hendi. Við mat á því hvort endurkröfuréttur sé fyrir hendi hafi dómstólar lagt mikið upp úr því hvort greitt hafi verið með eða án fyrirvara. Megi í því sambandi benda á dóm Hæstaréttar í máli nr. 255/1992. Varnaraðili telur fordæmisgildi þessa dóms Hæstaréttar hafa úrslitaáhrif fyrir niðurstöðu þessa máls, enda hafi hann staðfest mikilvægi þess að binda umdeildar kröfur fyrirvara.

Varnaraðili byggir jafnframt á að hann hafi verið í góðri trú um gildi veðsetningarinnar þegar hann hafi mótttekið greiðslur sóknaraðila vegna gjaldfallinna afborgana af skuldinni, enda hafi honum á þeim tíma ekki verið kunnugt um eða ljóst að atvik að baki veðsetningunni gætu leitt til þess að hún væri ógild eða ógildanleg. Sóknaraðili hafi engan reka gert að því að kanna eða afla upplýsinga um gildi sjálfskuldarábyrgðarinnar þegar honum hafi borist greiðsluáskoranir vegna vanskila á láninu. Sóknaraðila hafi verið í lófa lagið að gera fyrirvara við greiðslur sínar. Varnaraðili byggir á því að á þeim tíma er hann hafi mótttekið hinar fyrirvaralausar greiðslur hafi honum hvorki verið ljóst né mátt vera ljóst að sóknaraðili teldi sig eiga endurkröfu á hendur honum. Því telji varnaraðili að hafna beri kröfum sóknaraðila af þeim sökum.

Varnaraðili vísar til þess að sóknaraðili hafi sýnt af sér slíkt tómlæti við að krefjast ógildingar veðsetningarinnar og endurgreiðslu vegna greiddra afborgana að það eitt og sér eigi að leiða til þess að kröfu sóknaraðila verði hafnað. Sóknaraðila hafi borist fyrstu greiðsluáskoranir frá varnaraðila vegna vanskila skuldabréfs nr. X á árinu 2009. Sóknaraðili hafi ekki kannað réttarstöðu sína vegna veðsetningarinnar fyrir en undir lok árs 2013. Þetta tómlæti sóknaraðila hafi m.a. leitt til þess að hluti hinnar umkröfnu endurgreiðslu hafi fyrnst.

Þá mótmælir varnaraðili því í öllum tilvikum að krafa sóknaraðila beri vexti, annað hvort samningsvexti eða dráttarvexti. Almenna vexti skuli aðeins reikna af peningakröfu að það leiði af samningi, venju eða lögum, sbr. 3. gr. laga nr. 38/2001 um vexti og verðtryggingu. Varnaraðili telur að það bresti lagastoð til að úrskurða að krafan beri vexti skv. 3. gr. sbr. 4. gr. laga nr. 38/2001.

Varnaraðili byggir þrautavarakröfu sína á því að krafa sóknaraðila sé að hluta fallin niður fyrir fyrningu. Samkvæmt 4. gr. laga nr. 150/2007 um fyrningu kröfuréttinda fyrnist endurkröfur á fjórum árum frá því að krafan var efnd.

Bendir varnaraðili á að fyrningu sé slitið þegar kröfur séu lagðar fyrir kær- og úrskurðarnefndir sem settar séu á fót af skuldara eða starfsgreinarsamtökum sem hann eigi aðild að eða með þátttöku þeirra, sbr. 2. mgr. 16. gr. laga nr. 150/2007. Varnaraðili telur að ákvæðið verði að túlka á þann hátt að fyrningu sé slitið þegar kvörtun sé lögð fram hjá úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki. Í þessu máli verði því að miða við að fyrningu hafi verið slitið 2. janúar 2014. Af því leiði að allar afborganir sem sóknaraðili hafi greitt af skuldabréfi nr. X fyrir 2. janúar 2010 séu fyrndar. Bendir varnaraðili á að umleitanir sóknaraðila og umboðsmanns skuldara vegna þessarar endurkröfu hafi ekki slitið fyrningu, enda fái það hvergi stoð í lögum um fyrningu kröfuréttinda.

Varnaraðili vísar til þess að sóknaraðili hafi lagt fram yfirlit um greiðslur sem hann hafi innt af hendi af skuldabréfi nr. X. Á yfirlitinu megi sjá að fyrsta greiðsla sóknaraðila hafi verið innt af hendi þann 5. október 2009, önnur þann 4. desember 2009 og sú þriðja 18. desember 2009. Samanlögð fjárhæð þessara afborgana sem séu fyrndar sé kr. 124.721 og komi í öllum tilvikum til frádráttar frá kröfu sóknaraðila sökum fyrningar, sbr. 4. gr. laga nr. 150/2007 um fyrningu kröfuréttinda.

Varnaraðili telur að 5. gr. laga nr. 150/2007 eigi ekki við í máli þessu, enda ræði þar um fyrningarfrest peningaskuldar skv. skuldabréfi eða peningaláni. Varnaraðili bendir á að fyrningarfresturinn eigi við um skuldarsamband kröfuhafa og skuldara en ekki um endurkröfur ábyrgðarmanns á hendur kröfuhafa. Því til stuðnings vísar varnaraðili einnig til 8. gr. laga nr. 150/2007. Þar komi fram almenn meginregla um fyrningu endurkrafna, en hún sé sú að hvers kyns endurkröfur fyrnist á fjórum árum frá því að kröfuhafi hafi fyrst getað átt rétt til efnda. Í máli þessu hljóti að verða að miða við að sóknaraðili hafi fyrst átt rétt til efnda þegar hann hafi innt af hendi afborganir af skuldabréfinu vegna lánsveðsins og því hafi fyrningarfresturinn, sbr. 2. gr. laganna, byrjað að líða þá.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að endurgreiðslu ofgreidds fjár vegna greiðslna sóknaraðila af skuldabréfi nr. X, útgefnu af A til FF.

Samkvæmt 5. gr. samþykktu fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki er það skilyrði fyrir meðferð úrskurðarnefndar að fjármálafyrirtæki hafi hafnað kröfu viðskiptamanns eða ekki hafi tekist að leysa málið með sátt innan fjögurra vikna frá því viðskiptamaður lagði málið fyrir fjármálafyrirtæki. Markmið reglunnar er að sporna við því að mál séu borin undir nefndina án þess að fyrir liggja að ágreiningur sé um sakarefnið.

Í máli þessu liggur fyrir ódagsettur tölvupóstur frá starfsmanni varnaraðila þar sem óskað er eftir formlegu erindi frá sóknaraðila vegna endurgreiðslu ofgreidds fjár vegna greiðslna sóknaraðila á skuldabréfi nr. X. Þá liggur fyrir óundirritað og ódagsett skjal sem sóknaraðili útbjó með yfirskriftinni „Staðfesting“. Lagði hann það fram með athugasemdum sínum, dags. 13. febrúar 2014, eftir að varnaraðili hafði krafist frávísunar á grundvelli 5. gr. samþykktu fyrir úrskurðarnefndina. Í því kom fram að sóknaraðili óskaði staðfestingar varnaraðila á því að hann hefði komið í útibú varnaraðila og óskað eftir greiðslu að fjárhæð kr. 741.730 en því hefði verið hafnað.

Af gögnum málsins og málalíbúnaði varnaraðila verður ekki ráðið hvort sóknaraðili hafi borið málið upp við varnaraðila í desember 2013, enda liggja þeirri staðhæfingu sóknaraðila einungis til grundvallar ódagsett gögn. Þá liggur fyrir að varnaraðili óskaði eftir því við sóknaraðila að hann bæri málið formlega upp við nánar

tilgreindan starfsmann varnaraðila. Virðist sóknaraðili ekki hafa gert það heldur beint málinu til úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Ekki verður talið að nægilegt sé fyrir viðskiptamenn fjármálafyrirtækja að bera óformlegar munnlegar fyrirspurnir upp við starfsmenn fjármálafyrirtækja sem af því tilefni óska formlegra erinda um málið til að skilyrðum 5. gr. samþykktu fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki sé fullnægt. Í ljósi þess verður ekki hjá því komist að vísa kröfu sóknaraðila frá, með vísan til 5. gr. samþykktu fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Kröfu sóknaraðila, M, á hendur varnaraðila, F, er vísað frá.

Reykjavík, 4. apríl 2014.

Haukur Guðmundsson

Geir Arnar Marelsson

Jóhann Tómas Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Oddur Ólason